

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 132/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Petit Press, a. s.**, Lazaretská 12, Bratislava, IČO 35 790 253, zastúpenej **PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r. o.**, Masarykova 13, Prešov, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Patrik Palša, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 1 Co 495/2016 z 27. septembra 2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. júna 2019 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeného v záhlaví tohto uznesenia.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky je vedená pod sp. zn. Rvp 1125/2019 a v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky bola na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov prerozdelená a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu konanom 16. decembra 2020 na obdobie od 1. januára 2021

do 31. decembra 2021 (ďalej len „rozvrh práce“) je na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3.1 rozvrhu práce pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudcom spravodajcom Rastislavom Kaššákom pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Rastislav Kaššák (predseda senátu), Jana Baricová a Miloš Maďar. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto predbežne prerokoval senát v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) bolo pod sp. zn. 36 C 14/2011 vedené konanie o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, v ktorom mala sťažovateľka procesné postavenie žalovanej. Žalobou z 31. januára 2011 sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala proti sťažovateľke uverejnenia ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 1 000 eur v súvislosti s tým, že sťažovateľka ako vydavateľka denníka Košický Korzár zverejnila vo vydaní z 13. mája 2010 podobizňu žalobkyne bez jej súhlasu, a to ako súčasť novinového článku s titulkom „*RODIČIA [REDAKOVANÉ] vymenili advokáta. [REDAKOVANÉ] TVRDÍ: DÔJDE K OBRATU!*“.

5. Okresný súd (v poradí tretím) rozsudkom č. k. 36 C 14/2011 z 21. júna 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uložil sťažovateľke povinnosť uverejniť v denníku Košický Korzár ospravedlnenie žalobkyne za neoprávnené použitie jej podobizne v súvislosti so zmieneným novinovým článkom a súčasne ju zaviazal zaplatiť žalobkyne z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 1 000 eur. V odôvodnení rozsudku okresný súd uviedol, že žalobu žalobkyne opätovne posúdil a rozhodol o nej v intenciách zrušujúceho uznesenia krajského súdu č. k. 1 Co 442/2015 z 12. januára 2016, pričom dospel k záveru, že zverejnením fotografie žalobkyne bez jej súhlasu ako súčasť novinového článku došlo k neoprávnenému zásahu do jej osobnostných práv podľa § 12 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na spôsob porušenia a nezvratnosť zásahu nepovažoval okresný súd uverejnenie ospravedlnenia za postačujúce, preto sťažovateľke uložil tiež povinnosť nahradiť žalobkyne vzniknutú nemajetkovú ujmu v sume 1 000 eur.

6. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu, že okresný súd založil svoje rozhodnutie na správnej interpretácii ustanovení § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti a dospel k správne právnemu záveru, že sťažovateľka sa uverejnením fotografie v tom čase maloletej žalobkyne v neupravenej podobe a bez jej súhlasu dopustila neoprávneného zásahu do jej osobnostných práv. Krajský súd akcentoval obsah novinového článku a poukázal na skutočnosť, že na druhej fotografii k nemu pripojenej bol vyobrazený obžalovaný v sprievode člena justičnej stráže, ktorého snímok bol upravený v podobe neumožňujúcej jeho identifikáciu. Aj s ohľadom na rozhodnutie Tlačovej rady Slovenskej republiky č. k. 5/2012 z 27. marca 2012, samotný obsah článku, ku ktorému bola obrazová snímka žalobkyne pripojená, a tiež jej umiestnenie krajský súd konštatoval, že zverejnenie podobizne žalobkyne nie je kryté zákonnou (spravodajskou) licenciou sťažovateľky. Za správnu a náležitú považoval krajský súd aj aplikáciu § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka okresným súdom, pretože vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalobkyňa utrpela následkom neoprávneného zásahu sťažovateľky nemajetkovú ujmu spočívajúcu v tom, že po zverejnení novinového článku začala byť spájaná s trestnou činnosťou obžalovaného hokejistu. Krajský súd zároveň zdôraznil nízky vek

žalobkyne v čase zverejnenia jej podobizne a skutočnosť, že išlo o najčítanejší regionálny denník, a teda dosah na verejnosť bol značný.

7. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP z dôvodu, že krajský súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. Namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, nesprávne vyhodnotenie svedeckých výpovedí a nevykonanie testu proporcionality.

8. Sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku krajského súdu súčasne s dovolaním aj ústavnú sťažnosť, ktorej ústavný súd vzhľadom na zásadu subsidiarity (čl. 127 ods. 1 ústavy) nálezom č. k. II. ÚS 156/2018 z 12. júna 2018 nevyhovel, pričom konštatoval zachovanie lehoty aj vo vzťahu k napadnutému rozsahu krajského súdu v prípade, ak dovolanie sťažovateľky bude Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietnuté pre neprípustnosť.

9. Uznesením č. k. 7 Cdo 43/2018 z 24. apríla 2019 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu“) najvyšší súd dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP z dôvodu, že sťažovateľka neopodstatnene namietala nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu a taktiež nevykonanie testu proporcionality, ktorý bol v konaní preukázateľne zrealizovaný.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že:

a) krajský súd (v spojení s okresným súdom) bez zohľadnenia konkrétnych okolností danej veci a zrealizovania tzv. testu proporcionality neodôvodnene uprednostnil pri strete dvoch rovnocenných ústavných práv právo žalobkyne na ochranu osobnosti, pričom uložením povinnosti uverejniť ospravedlnenie tak neprípustne zasiahol do základného práva sťažovateľky na slobodu prejavu. Krajský súd nevzal do úvahy skutočnosť, že fotografia, na ktorej sa nachádza žalobkyňa, má len ilustračný charakter, bola zverejnená v súlade so spravodajskou licenciou a jej jediným zámerom bolo zobrazit' obhajcu obžalovaného hokejistu, ktorý je verejnosti známy skôr ako športový funkcionár a tréner než ako advokát zastupujúci v trestných veciach. Obsah novinového článku o obžalovanom hokejistovi a o zmene jeho právneho zástupcu pritom nemal žiaden súvis s ilustračnou fotografiou žalobkyne vyhotovenou počas verejnosti prístupného športového podujatia;

b) krajský súd (rovnako ako okresný súd) svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil, neuviedol, akým spôsobom bolo zasiahnuté do práva žalobkyne na ochranu osobnosti a v čom spočívalo „vybočenie“ z rámca spravodajskej licencie, pričom rovnako absentuje aj uvedenie dôvodov, na základe ktorých krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu aj v časti priznania náhrady nemajetkovej ujmy, čím porušil právo sťažovateľky na spravodlivý súdny proces;

c) vykonaným dokazovaním nebolo v konaní preukázané zníženie dôstojnosti alebo vážnosti žalobkyne v spoločnosti v takej intenzite, ktorá by odôvodňovala okrem uverejnenia ospravedlnenia aj priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, preto ak krajský súd potvrdil rozsudok

aj vo výroku o povinnosti sťažovateľky nahradiť žalobkyni nemajetkovú ujmu v peniazoch, zasiahol tým aj do základného práva sťažovateľky vlastniť majetok;

11. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom rozhodol, že jej práva špecifikované v bode 1 tohto uznesenia boli porušené napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň žiada zaviazať krajský súd nahradiť jej trovy konania vzniknuté pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie základného práva vlastniť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 1 dodatkového protokolu), základného práva na slobodu prejavu (čl. 26 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom krajského súdu.

13. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

14. Ústavný súd vo vzťahu k obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľky považuje za potrebné poznamenať, že aj keď sťažovateľka uvádza, že do jej označených práv bolo zasiahnuté taktiež uznesením najvyššieho súdu, z dôvodov ústavnej sťažnosti je zrejmé, že ide len o tvrdenie vo všeobecnej rovine doplnujúce argumentáciu sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu. Na všeobecné konštatovanie sťažovateľky o porušení jej práv aj uznesením najvyššieho súdu totiž nenadväzuje žiadna relevantná ústavnoprávna argumentácia, z ktorej by bolo možné jednoznačne vyvodiť nespochybniteľný záujem sťažovateľky podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu aj predmetné uznesenie najvyššieho súdu. Uvedené potvrdzuje aj sťažovateľkou naformulovaný petit ústavnej sťažnosti (bod 11), ktorým sa explicitne domáha vyslovenia porušenia jej práv len napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý žiada zrušiť. Dôvody ústavnej sťažnosti tak neopodstatňovali prekročenie sťažovateľkou sformulovaného petitu ústavnej sťažnosti.

15. Napriek skutočnosti, že sťažovateľka podanou ústavnou sťažnosťou nenapadla aj uznesenie najvyššieho súdu, ústavný súd považuje za vhodné ozrejniť, z akého dôvodu podrobil kvázimeritórnemu prieskumu napadnutý rozsudok krajského súdu. Ako už bolo uvedené, najvyšší súd podané dovolanie sťažovateľky, ktorého prípustnosť bola vyvodzovaná z § 420 písm. f) CSP, odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP. Uvedený záver odôvodnil tým, že prípustnosť dovolania bola vyvodená z toho, že napadnutý rozsudok krajského súdu bol nedostatočne odôvodnený, pričom judikatúrou najvyššieho súdu je nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu považovaná za inú procesnú vadu (než je zmätočnosť), ktorá nezakladá prípustnosť dovolania.

Zároveň poukázal aj na zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu pod sp. zn. R 2/2016, z ktorého takýto záver vyplýva, pričom podľa najvyššieho súdu sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli ani zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť v dôsledku prijatia Civilného sporového poriadku od 1. júla 2016.

16. Ústavný súd však vo svojej judikatúre už opakovane vyslovil, že sa s uvedeným právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, pričom v tomto smere považuje za potrebné doplniť, že aktuálnosť stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnil. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (IV. ÚS 314/2020, I. ÚS 22/2021).

17. Vzhľadom na uvedené je preto možné ustáliť, že v danej veci bolo dovolanie zo strany sťažovateľky podané správne, avšak jeho odmietnutie, resp. dôvody jeho odmietnutia uvedené najvyšším súdom nie sú z ústavnoprávneho hľadiska udržateľné. Sťažovateľka sa preto podanou ústavnou sťažnosťou zjavne mohla domáhať poskytnutia ochrany svojich práv aj vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu a neobmedziť svoju podstatnú sťažnostnú argumentáciu len smerom ku krajskému súdu a jeho napadnutému rozsudku. Aj napriek uvedenému však ústavný súd vzhľadom na štvrtú vetu § 124 zákona o ústavnom súde (uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 28. mája 2019), ako aj v záujme zachovania právnej istoty sťažovateľky pristúpil k kvázimeritórnemu prieskumu napadnutého rozsudku krajského súdu (obdobe I. ÚS 235/2020).

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na slobodu prejavu (ku konfliktu medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti):

18. Z argumentácie sťažovateľky zhrnutej v bode 10 tohto uznesenia vyplýva, že námietky prezentované tak v súdnom konaní, ako aj v ústavnej sťažnosti obsahujú niekoľko argumentačných línií. V prvom rade sťažovateľka poukazuje na porušenie požiadavky proporcionality v neprospech jej základného práva na slobodu prejavu v súvislosti s uverejnenou fotografiou žalobkyne [bod 10 písm. a)].

19. Ústavnoprávna dimenzia uvedenej veci je teda daná tým, že krajský súd napadnutým rozsudkom (zhodne s okresným súdom) vyhovel žalobe žalobkyne a sťažovateľke uložil povinnosť uverejniť ospravedlnenie za použitie podobizne žalobkyne v periodickej tlači a súčasne ju zaviazal nahradiť žalobkyňu vzniknutú nemajetkovú ujmu v peniazoch. Uloženie sankcie v tejto podobe tak

nepochybne predstavovalo zásah do základného práva sťažovateľky na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 ústavy, ktorý konajúce sudy odôvodnili právom žalobkyne na ochranu jej osobnosti.

20. Za tejto situácie sa ústavný súd musel vysporiadať s otázkou, či krajský súd napadnutým rozsudkom (v spojení s rozsudkom okresného súdu) splnil požadované limity spravodlivého súdneho konania a či tým, že pri predmetnej kolízii ústavných práv uprednostnil ochranu osobnostných práv žalobkyne, neopodstatnene neodoprel ochranu základnému právu sťažovateľky (ako vydavateľky periodickej tlače) na slobodu prejavu.

21. Ako už bolo uvedené, jadrom sporu je konflikt medzi ústavou a dohovorom garantovanou slobodou prejavu sťažovateľky a právom na ochranu osobnosti žalobkyne, ktoré je taktiež zaručené ústavou (najmä jej čl. 16 a čl. 19), ako aj dohovorom (jeho čl. 8). Podstatou rozhodovania o väčšine obdobných právnych sporov je hľadanie vyváženého vzťahu medzi ústavou garantovaným právom na ochranu cti, dôstojnosti či súkromia na jednej strane a slobodou prejavu a právom na informácie na strane druhej. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy. Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96, II. ÚS 692/2017).

22. Podľa judikatúry ESĽP, ktorú ústavný súd konštantne vo svojej rozhodovacej činnosti zohľadňuje, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Sloboda prejavu podlieha aj výnimkám, avšak tieto sa musia vykladať zúžene a potreba akéhokoľvek obmedzenia musí byť presvedčivo odôvodnená (pozri rozhodnutie vo veci Handyside proti Spojenému kráľovstvu zo 7. 12. 1976, sťažnosť č. 5493/72, bod 49 alebo rozhodnutie vo veci Editions Plon proti Francúzsku z 18. 5. 2004, sťažnosť č. 58148/00, bod 42). Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre stabilne akcentuje dôležitú a špecifickú úlohu médií, osobitne úlohu tlače v demokratickej spoločnosti. Napriek tomu, že tlač nesmie prekročiť určité hranice, najmä pokiaľ ide o ochranu povesti a práv iných alebo riadny výkon spravodlivosti, jej povinnosťou je šíriť – spôsobom zodpovedajúcim jej povinnostiam – informácie o všetkých veciach verejného záujmu (pozri rozhodnutie vo veci Bladet Tromsø and Stensaas z 20. 5. 1999, sťažnosť č. 21980/93, bod 59, resp. rozhodnutie Flinkkilä a iní proti Fínsku zo 6. 4. 2010, sťažnosť č. 25576/04, bod 73). Podmienkou poskytnutia ochrany právu na slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru v súvislosti s informovaním o veciach verejného záujmu je však konanie novinárov v dobrej viere a poskytovanie spoľahlivých a presných informácií v súlade s novinárskou etikou (pozri rozhodnutie Fressoz a Roire proti Francúzsku z 21. 1. 1999, sťažnosť č. 29183/95, bod 54).

23. V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitujúce klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy (ako aj v čl. 10 ods. 2 dohovoru) explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia vždy zodpovedať demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb alebo štátu.

24. V každom konkrétnom prípade je vždy nevyhnutné skúmať mieru (intenzitu) namietaného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to práve v kontexte so slobodou prejavu a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv. V posudzovanom prípade došlo k obmedzeniu slobody prejavu sťažovateľky na zákonnom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti žalobkyne, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ. Za týchto okolností bolo z hľadiska zvažovania ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozsudku krajského súdu potrebné zo strany ústavného súdu posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľky primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality.

25. V okolnostiach daného prípadu nebolo sporné, že sťažovateľka uverejnila bez súhlasu žalobkyne v neupravenej podobe fotografiu, na ktorej je okrem ďalších dvoch osôb zachytená aj (v tom čase maloletá) žalobkyňa, pričom uvedená fotografia tvorila prílohu k novinovému článku pojednávajúcemu o zmene právneho zástupcu obžalovaného hokejistu v mediálne sledovanej trestnej veci vraždy. Sťažovateľka argumentuje, že v danom prípade išlo len o ilustračnú fotografiu, ktorej cieľom bolo poukázať len na osobu nového právneho zástupcu obžalovaného, ktorý bol verejnosti známy skôr ako športový funkcionár a basketbalový tréner než ako obhajca v trestných veciach, pričom k použitiu uvedenej fotografie došlo podľa sťažovateľky v rámci spravodajskej licencie (§ 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka), a teda na jej zverejnenie sa súhlas žalobkyne nevyžadoval.

26. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že podobizeň v sebe zahŕňa hmotné zachytenie podoby človeka rôznymi technickými prostriedkami, napr. obrazmi, kresbami, fotografiami, filmom, videozáznamom a pod. Európsky súd pre ľudské práva definuje podobizeň fyzickej osoby ako jeden z hlavných atribútov jej identity, pretože odhaľuje jej jedinečné črty (znaky) a odlišuje ju od iných osôb. Právo na ochranu podobizne ako jedna zo základných zložiek osobného rozvoja jednotlivca v sebe zahŕňa predovšetkým právo kontrolovať použitie podobizne vrátane práva odmietnuť jej zverejnenie (rozhodnutie vo veci Standard Verlags GmbH proti Rakúsku (č. 2) zo 4. 6. 2009, sťažnosť č. 21277/05, bod 48 a rozhodnutie Coderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francúzsku z 10. 11. 2015, sťažnosť č. 40454/07, bod 85). Vzhľadom na uvedené tak aj uverejnením fotografie môže dôjsť k zásahu do práva fyzickej osoby na ochranu jej súkromia (rozhodnutie vo veci Bremen proti Turecku z 13. 10. 2015, sťažnosť č. 37428/06, bod 62).

27. Zásadne teda platí, že na zachytenie či použitie podobizne zobrazenej osoby je potrebný jej súhlas; výnimku z tejto zásady predstavuje tzv. zákonná licencia upravená v § 12 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o použitie podobizne a obrazovej snímky, je z hľadiska neoprávnenosti zásahu bez významu, či má použitie zároveň difamujúci charakter. Zákon poskytuje ochranu práva na podobizeň v prípade takých zásahov, ktoré sú neoprávnené. Už spomínaná výnimka zo zásady, že podobizeň fyzickej osoby môže byť použitá len so súhlasom oprávnenej osoby, sa týka použitia podobizne a obrazových snímok na úradné účely na základe zákona (§ 12 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ďalej pre účely spravodajstva a pre účely vedecké a umelecké (§ 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka), keď sa privolenie oprávnenej osoby na použitie podobizne či obrazovej snímky nevyžaduje.

28. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že neoprávneným zásahom do súkromia fyzickej osoby je nielen rozširovanie údajov z jej súkromného života, ale aj vyhotovenie a uverejnenie podobizní

fyzickej osoby a obrazových záznamov podoby fyzickej osoby (§ 12 Občianskeho zákonníka). Pre aplikáciu zákonnej spravodajskej licencie pritom musí byť verejný záujem na použití fotografie nielen oprávnený, ale aj aktuálny a navyše použitie podobizne v rámci zákonnej licencie nesmie byť v rozpore s takými jej záujmami, ktoré treba bezpodmienečne rešpektovať, pričom musí byť súčasne primerané [(t. j. forma, obsah, rozsah a spôsob použitia zodpovedajú účelu zákonnej licencie) napr. III. ÚS 424/2015].

29. Ak sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že fotografia, na ktorej je (okrem iných osôb) zobrazená žalobkyňa, má len ilustračný charakter a bola zhotovená na verejnosti prístupnom športovom podujatí, ústavný súd zastáva názor, že táto argumentácia sťažovateľky aj v kontexte už uvedených skutočností neobstojí. Obsah práva na podobu a právo na súkromie sa totiž odlišujú najmä tým, že podoba človeka nepožíva ochranu len v súkromí. Ochrana práva na podobizne sa upresňuje v dvoch smeroch. Predovšetkým je reprobované akékoľvek neoprávnené zobrazenie človeka, na základe ktorého ho možno identifikovať. Ďalej sa stanovuje právne pravidlo, že súhlasom s vlastným vyobrazením človek udeľuje súhlas k jeho obvyklému a s ohľadom na okolnosti prípadu zároveň i pre neho predvídateľnému rozširovaniu podobizne (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 25 Cdo 1778/2019 z 15. októbra 2019). Z tohto dôvodu nemožno za ústavne neudržateľný či neakceptovateľný považovať názor krajského súdu, podľa ktorého predstavovalo použitie (podľa sťažovateľky len ilustračnej) fotografie žalobkyne v súvislosti s novinovým článkom týkajúcim sa trestnej veci obžalovaného hokejistu nedovolený zásah do osobnostných práv žalobkyne. Ústavný súd v tomto smere zdôrazňuje, že aj v prípade zhotovenia fotografie zachytávajúcej podobizne konkrétnej osoby na verejne prístupnom mieste nie je možné bez všetkého predpokladať konkludentne daný súhlas takej osoby s ďalším použitím a rozširovaním jej podobizne, a to na akýkoľvek účel, ale vždy je potrebné zohľadňovať okolnosti konkrétneho prípadu a poskytnúť ochranu nielen právu na slobodu prejavu, ale tiež zohľadňovať oprávnené záujmy zobrazovanej osoby.

30. Ak teda podľa názoru krajského súdu bolo práve spojenie podobizne žalobkyne s textom predmetného novinového článku potrebné považovať za zásah do práva žalobkyne na ochranu osobnosti, nemožno uvedenému záveru z ústavnoprávneho hľadiska nič vytknúť. Predmetný záver je podporený o to viac aj tým, že uverejnený novinový článok neobsahoval o žalobkyňi žiadnu zmienku, a teda neexistoval žiaden relevantný dôvod na to, aby sťažovateľka použila podobizne (v tom čase maloletej) žalobkyne bez prijatia konkrétnych opatrení, ktorými by zabezpečila nemožnosť žalobkyňu identifikovať (napríklad tzv. rozrastrovaním jej tváre). Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí opak a absenciou akejkoľvek spojitosti textu novinového článku so zverejnenou podobizňou žalobkyne „brojí“ proti zásahu do jej základného práva na slobodu prejavu, nemožno sa s touto jej argumentáciou v žiadnom prípade stotožniť. Na nedodržanie etických štandardov sťažovateľky ako vydavateľky periodickej tlače v tomto smere poukázal, hoci nepriamo, aj krajský súd, keď zdôraznil rozhodnutie Tlačovej rady Slovenskej republiky z 27. marca 2012 č. k. 5/2012 konštatujúce pochybenie sťažovateľky v tomto smere a fotografiu žalobkyne v jej neupravenej podobe porovnal s druhou fotografiou pripojenou k novinovému článku, na ktorej bola okrem obžalovaného vyobrazená aj osoba príslušníka justičnej stráže v budove súdu, avšak v podobe neumožňujúcej jeho presnú identifikáciu.

31. Nad rámec už uvedeného ústavný súd v prejednávanej veci v súlade s judikatúrou EŠLP zároveň zohľadnil aj ďalšiu rozhodnú skutočnosť, a to status žalobkyne, ktorá v čase publikovania

jej podobizne nebola v žiadnom smere verejne známou osobou („public figure“) ani sa iným spôsobom nestala pred zverejnením jej fotografie súčasťou „verejnej sféry“ (pozri už citované rozhodnutie EŠLP vo veci Flinkkilä a iní proti Fínsku, bod 83). Evidentne preto nebol daný verejný záujem na použití podobizne žalobkyne, na základe ktorej ju bolo možné zreteľne identifikovať, resp. akýkoľvek prínos jej zverejnenia k diskusii vo veciach verejného (všeobecného) záujmu (pozri napr. rozhodnutie Eerikäinen a iní proti Fínsku z 10. 2. 2009 sťažnosť č. 3514/02, bod 66).

32. Na základe uvedeného ústavný súd zastáva názor, že pri posúdení dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, na jednej strane spoločenského záujmu, na druhej strane záujmu na ochranu práv jednotlivca na súkromie (v tomto prípade práva na podobu), je aj s poukazom na dôvody rozhodnutia krajského súdu zrejmé, že vyhodnotenie proporcionality krajským súdom nevybočilo z ústavne akceptovateľných medzí. Ústavný súd preto uzatvára, že k porušeniu základného práva sťažovateľky na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 ústavy v tomto prípade nedošlo, preto je ústavnú sťažnosť v tejto časti potrebné vyhodnotiť ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie:

33. Sťažovateľka ďalej krajskému súdu v ústavnej sťažnosti vytýka aj nesplnenie povinnosti náležite odôvodniť svoje rozhodnutie, čo má za následok porušenie jej práva na spravodlivé súdne konanie. Z predostretej sťažnostnej argumentácie [bod 10 písm. b) tohto uznesenia] je zrejmé, že nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku podľa sťažovateľky spočíva v chýbajúcich dôvodoch, pokiaľ ide o vymedzenie spôsobu, ktorým bolo zasiahnuté do práva žalobkyne na ochranu osobnosti, a tiež pokiaľ ide o uloženie povinnosti tzv. relutárnej náhrady.

34. Ústavný súd pritom stabilne judikuje, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

35. V odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu však ústavný súd nezistil žiadne ústavnoprávne nedostatky, pretože krajský súd náležite a zrozumiteľne vysvetlil, z akých konkrétnych dôvodov dal pri strete práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu prednosť práve ochrane osobnosti, pričom logicky odôvodnil svoj záver, podľa ktorého uverejnenie podobizne žalobkyne nebolo vzhľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu kryté spravodajskou licenciou sťažovateľky. Osobitne pritom akcentoval obsah novinového článku a skutočnosť, že na druhej fotografii k nemu pripojenej bol zachytený v trestnej veci obžalovaný hokejista a člen Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky, ktorého tvár sťažovateľka upravila tak, aby nebola možná jeho identifikácia. Krajský súd pri formulovaní svojho záveru o neoprávnenom

zásahu do osobnostných práv žalobkyne vychádzal aj z toho, že ak fyzická osoba prezentovaná aspoň niektorým z pre ňu charakteristických znakov (v danom prípade podobizňou) je spájaná (hoci nedopatrením) s kritizovanou alebo odsudzovanou činnosťou (resp. osobou), ide pravidelne o zásah proti právu na česť a dôstojnosť takej osoby, a ak potom dôjde k takému zásahu verejnou publikáciou, napr. v celoštátne šírenej tlači, bude spravidla (s prihliadnutím ku konkrétnym okolnostiam prípadu) takýto zásah objektívne spôsobilý znížiť dôstojnosť, resp. vážnosť fyzickej osoby v spoločnosti tak, ako to má na mysli § 13 Občianskeho zákonníka (bod 23 napadnutého rozsudku). Z dôvodov napadnutého rozsudku je tak zrejmé, v čom podľa názoru krajského súdu spočíval zásah do práva žalobkyne na ochranu osobnosti a rovnako tak krajský súd, hoci veľmi stručne, vysvetlil, prečo zverejnenie podobizne žalobkyne nebolo uskutočnené v rámci spravodajskej licencie.

36. Porušenie práva na spravodlivé súdne konanie vidí sťažovateľka taktiež v absentujúcom odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, pokiaľ ide o potvrdenie výroku okresného súdu o uložení povinnosti nahradiť žalobkyni nemajetkovú ujmu v peniazoch. Ani tejto námietke sťažovateľky však nebolo možné prisvedčiť, pretože z napadnutého rozsudku, konkrétne z jeho bodov 26 a 27 vyplýva, že opodstatnenosť priznania relutárnej náhrady žalobkyni v sume 1 000 eur krajský súd odôvodnil predovšetkým nízkym vekom žalobkyne v čase zverejnenia jej fotografie, skutočnosťou, že okolie ju začalo spájať s medializovanou trestnou kauzou obžalovaného hokejistu, a tiež tým, že podobizeň žalobkyne bola zverejnená v tlači v najčítanejšom regionálnom denníku, a teda spôsobom, ktorý mal široký dosah na verejnosť, čo podľa názoru krajského súdu „*možno považovať v zmysle ustálenej judikatúry za zvlášť nebezpečný zásah do takýchto práv*“.

37. Vzhľadom na uvedené nebolo porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v súvislosti s nedostatočným odôvodnením napadnutého rozsudku ústavným súdom identifikované. Krajský súd totiž podľa názoru ústavného súdu odôvodnil napadnutý rozsudok ústavne akceptovateľným spôsobom a dostatočne reflektoval na všetky odvolacie námietky sťažovateľky v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľka dostala odpovede na všetky pre konanie zásadné otázky. Keďže argumentáciu krajského súdu považuje ústavný súd za ústavne súladnú, zrozumiteľnú a nezaťaženú prejavom svojvôle, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na ochranu majetku:

38. V súvislosti s namietaným porušením základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu [bod 10 písm. c) tohto uznesenia] ústavný súd uvádza, že sťažovateľka namietala porušenie tohto základného práva v spojení alebo v nadväznosti na namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo k porušeniu týchto práv, je zjavné, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Aj v tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu